

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทัดเทียมกับอารยประเทศได้นั้น สิ่งสำคัญ คือ การให้การศึกษแก่ประชาชน เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือประการเดียวที่จะสร้างประชาชนของชาติให้มีความรู้ความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ อันจะเกิดประโยชน์เกิดความเจริญต่อประเทศชาติได้ เหมือนคนกล่าวที่ว่า "ความเจริญโดยส่วนรวมของประเทศขึ้นอยู่กับความรู้หนังสือและระดับของการศึกษา เพราะประเทศที่เจริญแล้วประชาชนมีอัตราการรู้หนังสือสูง และมีระดับการศึกษาสูง" (สุนทร สุนันท์ชัย, 2526)

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ทุกคนจึงพยายามขวนขวายเพื่อแสวงหาความรู้สำหรับเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต รัฐบาลเองก็ได้ตระหนักถึงเรื่องนี้ จึงพยายามส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาโดยทั่วถึง ดังจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาภาคบังคับ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ทุกคนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ ประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถ (กระทรวงศึกษาธิการ : หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521) ทุกคนจึงได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐบาลจัดให้ตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ซึ่งจัดแบบให้เปล่าเป็นอย่างน้อย จากการรายงานผลการค้นคว้าและวิเคราะห์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533) ว่ามีผู้ที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับในปีการศึกษา 2532 ประมาณ 934,523 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาภาคบังคับแล้วสามารถเรียนต่อจำนวน 377,110 คน คิดเป็นร้อยละ 40.35 ดังนั้น จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะได้รับการศึกษาตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ส่วนการศึกษาที่ต่อเนื่องจากภาคบังคับนั้น ประชาชนที่มีโอกาสได้รับการศึกษานับสูงขึ้นไปน้อยลง ทั้งนี้เพราะการศึกษาต่อจากการศึกษาภาคบังคับนั้น มิได้เป็นการศึกษาแบบให้เปล่า ผู้ที่จะสามารถศึกษาต่อได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้านสภาพแวดล้อม สังคม โอกาส และฐานะทางเศรษฐกิจ เพราะโรงเรียนหรือแหล่งบริการความรู้ที่มีจำกัด และส่วนใหญ่นำให้บริการประชาชนที่อยู่เขตเมือง ไม่อาจตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง

จากข้อจำกัดเหล่านี้จึงได้มีนักการศึกษาหลายท่านพยายามแสวงหาวิธีการศึกษาและ

โครงการทางการศึกษาที่จะ เข้ามามีส่วนสนับสนุนการศึกษาในระบบโรงเรียน ให้สามารถบรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น ซึ่งการศึกษาที่จะ เข้ามามีบทบาทสำคัญ คือ การศึกษานอกระบบโรงเรียนดังที่ ก่อ สวัสดิพานิชย์ กล่าวไว้ว่า "นักการศึกษาทั่วโลกได้ตั้งความหวังไว้อย่างสูงว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาการศึกษาที่สำคัญในอนาคต" ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยธรรมชาติแล้ว สามารถเชื่อมระหว่างผู้เรียนกับความต้องการของชุมชนแต่ละท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ระยะเวลาเรียนที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของเนื้อหาความสัมพันธ์กับทรัพยากรในท้องถิ่น และค่าใช้จ่ายถูก (ชาดูชัย อาจินสมาจาร, 2524)

การศึกษาในปัจจุบันและในอนาคตเป็นกระบวนการมวลชน (Mass-Movement) ที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้หาความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ เพื่อสนองตามความต้องการของแต่ละบุคคล และสังคมไปพร้อม ๆ กัน (รวมบทความการศึกษานอกระบบโรงเรียน เล่ม 3, 2523) ซึ่งจะมีทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน แต่เนื่องจากการศึกษาในระบบโรงเรียนมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น สามารถรองรับผู้เข้าเรียนได้เพียงจำนวนจำกัด ผู้เรียนต้องมีเวลาศึกษาในสถานที่ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษานอกระบบโรงเรียน อันหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ทั้งหลายที่อยู่นอกระบบโรงเรียนภาคปกติจึงได้ เข้ามามีบทบาทมากขึ้นเพื่อตอบสนองหลักการแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต (Life long Education) โดยมีวัตถุประสงค์ในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และ เจตคติให้กับบุคคล นอกจากนี้ ยังเป็นการป้องกันการล้าสมัย และช่วยพัฒนาคุณภาพของประชากรอีกด้วย จากการที่รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาการศึกษาของประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน จึงได้จัดตั้งกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการทางการศึกษากับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ในชนบท และในเมือง ที่พลาดและขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เพิ่มพูนผลผลิต และเพิ่มคุณภาพของประชากรให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงได้จัดกิจกรรมทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. กิจกรรมด้านความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต
2. กิจกรรมด้านทักษะวิชาชีพ
3. กิจกรรมด้านข่าวสารข้อมูล

จะเห็นได้ว่ากรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้จัดกิจกรรมทางการศึกษาแก่ประชาชนในหลายรูปแบบ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมากที่สุดในรูปแบบต่าง ๆ

เหล่านี้ รูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง คือ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ เพราะสามารถที่จะสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นในเมืองหรือในพื้นที่ชนบทห่างไกล ในการแก้ปัญหาการศึกษา นักการศึกษาได้สังเกตเห็นความสำคัญในการนำเอาเทคโนโลยีและแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การนำเอาวิทยุ โทรทัศน์ภาพยนตร์ หรือ เทปโทรทัศน์มาใช้เป็นอุปกรณ์การสอน เพื่อช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และยังเป็น การช่วยแก้ปัญหาสำหรับโรงเรียนที่ขาดแคลนครู หรือผู้ห่างไกลตัวเมือง (วี เนียมพัคฆ์, 2519) กล่าวคือ งานวิทยุไปรษณีย์เริ่มประมาณปี 2516-2517 เป็นต้นมา เดิมมีแนวคิดที่จะจัดการศึกษาทางวิทยุและโทรทัศน์ แต่เนื่องจากในช่วงนั้นพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีวิทยุใช้ถึงกว่า 80% แต่มีโทรทัศน์ใช้เพียง 10% เท่านั้น และกลุ่มเป้าหมายเป็นคนอยู่ในชนบทห่างไกล ฉะนั้นจึงได้ปรับโครงการเป็นการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษา ซึ่งกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ หรือการศึกษาทาง ว.ปณ. ส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะยากจน จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มาแล้ว แต่ไม่ได้ศึกษาต่อและไม่ได้ใช้ประโยชน์ จึงเกิดปัญหาการล้มหนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้

หลักการสำคัญของการศึกษา ว.ปณ. ก็คือ ต้องการให้เป็นการศึกษาระบบเปิด ที่ผู้เรียนสามารถเรียนอยู่กับบ้านได้ เปิดโอกาสให้ศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด และพัฒนาคุณภาพชีวิตไปด้วย ซึ่งการศึกษาทาง ว.ปณ. นี้ใช้สื่อหลายอย่าง แต่สื่อหลักก็คือวิทยุ และไปรษณีย์

ต่อมาปี พ.ศ. 2522 มีประกาศจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น จึงมีการโอนงาน การศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์จากกรมสามัญศึกษา มาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ปี พ.ศ. 2530 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ใหม่ จากหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับ 3, 4 และ 5 เป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งหลักสูตรใหม่นี้ นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนได้ 3 วิธี คือ วิธีเรียนทางไกล (ทก.) วิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.) และวิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ซร.) ซึ่งการเรียนทั้งสามวิธีนี้ ผู้เรียนอาจจะเรียนวิธีเดียวหรือหลายวิธีก็ได้ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนผลการเรียนได้ด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้ความสะดวกแก่ผู้เรียนมากที่สุด พร้อมทั้งคิดค้นหาเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์จึงมีการนำสื่ออื่น ๆ นอกจากวิทยุและ

สิ่งพิมพ์เข้ามาใช้ "การศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์" จึงเปลี่ยนเป็น "การศึกษาทางไกล"

การศึกษาทางไกล เป็นวิธีที่เหมาะสมแก่ผู้ที่มีภาระกิจมาก หรืออยู่ในชนบทห่างไกลที่ไม่สามารถเรียนชั้นเรียนได้ โดยผู้เรียนสมัครเรียนเป็นนักศึกษา และลงทะเบียนเรียนที่ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดทุกจังหวัดในประเทศไทย ศึกษาตรา แบบเรียน เอกสารต่าง ๆ ด้วยตนเอง รวมถึงการฟังบทเรียนทางวิทยุ การใช้อิทธิโอเทป และการนำเข้าไปร่วมในกิจกรรมพบกลุ่มตามที่กำหนด หลักการสำคัญของการเรียนทางไกล คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2530)

1. เป็นการจัดการศึกษาทางไกลรูปแบบหนึ่ง โดยใช้สื่อประสม (Multi-Media) ในการเรียนการสอน คือระบบไปรษณีย์ (Correspondence) วิทยุ (Radio) กลุ่มผู้เรียน (Learning Group) โดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ประสานให้เกิดกิจกรรมกลุ่ม และสื่อประกอบอื่น ๆ อีก เช่น เอกสารประกอบ เทปเสียง ศูนย์การเรียน หรือแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

2. เป็นการเรียนระบบเปิด คือ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้อย่างทั่วถึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนได้ทุกสถานที่ และทุกเวลา ตามความสะดวกของผู้เรียน และสามารถเรียนรู้โดยไม่มีข้อจำกัด

3. เป็นการเรียนที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง คือ ให้ผู้เรียนวางแผนและเลือกวิธีเรียนด้วยตนเองโดยใช้สื่อต่าง ๆ

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล (ทก.) จะต้องจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสมหลายชนิด เช่น คู่มือการเรียน วิทยุ โทรทัศน์ การพบกลุ่ม และสื่ออื่น ๆ ผู้เรียนจึงเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) ความรู้สึก (Affective Domain) และการปฏิบัติ (Psycho - motor Domain) (โกวิท วรพิพัฒน์, 2527) กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงตระหนักในข้อนี้ และพิจารณาเห็นว่า ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษามีความพร้อมทั้งด้านบุคลากร การผลิต การพัฒนาสื่อต่าง ๆ และมีเครื่องมือที่ทันสมัย จึงมอบให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาทางไกล แทนกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2531 เป็นต้นมา ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นแกนกลางในการจัดการศึกษาทางไกล โดยร่วมมือกับกองต่าง ๆ ในส่วนกลาง และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และมีบทบาทหน้าที่ในการวางแผนผลิตและพัฒนาสื่อการศึกษาทางไกล ควบคุมดูแลการผลิตรายการวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อการศึกษาทางไกลทุกประเภท ทดลองและประเมินคุณภาพสื่อ เป็นศูนย์รวมข้อมูลการจัดบริการสื่อการศึกษาทางไกล

ทุกประเภท และผลิตชุดวิชาการเรียนทางไกล (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2531)

การศึกษาทางไกล เป็นการศึกษาที่มีระยะทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน อยู่คนละที่คนละทาง ไม่ว่าใกล้หรือไกล จึงจำเป็นต้องใช้สื่อหรือระบบวิธีทำให้รู้สึกว่าการใกล้ชิด หรือเสมือนใกล้ชิดกันและกัน ระบบการศึกษาทางไกลเริ่มต้นจาก การจัดการศึกษาทางวิทยุและ โทรทัศน์ โดยวิทยุส่งกระจายเสียงออกไป และส่งสิ่งพิมพ์หรือจดหมายติดต่อซึ่งกันและกันทาง โทรทัศน์ นอกจากนี้ยังจัดตั้งศูนย์บริการทางการศึกษาตามท้องถิ่น ผู้สอนกับผู้เรียนก็สามารถที่จะ ติดต่อสื่อสารกันด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งนับว่าเป็นการนำเอาการสื่อสารสองทางมาใช้ในการศึกษา ทางไกล เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันได้ (Interactive Communication)

เทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดการสื่อสารสองทาง ได้แก่ ระบบโทรคมนาคม (Telecommunication) อุปกรณ์โทรคมนาคมที่สามารถนำมาใช้ในวงการการศึกษา เช่น วิทยุสอง ทาง โทรศัพท์ โทรประชุม โทรสาร ฯลฯ สิ่งที่จะพัฒนาต่อไป คือ การนำโทรทัศน์มาใช้ร่วมกับ คอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถบรรจุข้อมูลได้ถึง 10 ล้านข้อมูล วัฒนาการใหม่นี้เรียกว่าการสื่อสาร ข้อมูล (Data Communication) คือ การสื่อสารที่บรรจุข้อมูลเอาไว้ สามารถส่งข้อมูลออกไป เป็นการศึกษาแบบ Education by Appointment

Telephone Tutorial เป็นสิ่งสำคัญ เพราะสามารถทำได้ง่ายและทั่วถึงใกล้ตัวมากที่สุด (วิจิตร ภักดีรัตน์, 2532) และยังมีเทคโนโลยีอีกมากมายที่จะนำมาใช้ในวงการการศึกษา แต่ ผู้ที่สัมผัสกับกลุ่มเป้าหมายของกรมการศึกษานอกโรงเรียนจะรู้ดีว่า ถ้าเราใช้เทคโนโลยีที่แพงเกินไปนัก ก็จะมีผลทำให้ค่าใช้จ่าย รวมทั้งค่าเล่าเรียนก็จะสูงขึ้นด้วย แต่นั่นมิใช่ข้ออุปสรรคที่จะทำให้ เราไม่สามารถเตรียมโครงการในอนาคต เพราะในอีก 10 ปีข้างหน้าเทคโนโลยีใหม่จะ เข้าสู่ ประเทศอย่างรวดเร็ว การพัฒนาทางด้านการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะการศึกษาทางไกล การศึกษาทางไกลเป็นการจัดการศึกษาที่แพร่หลายมากในต่างประเทศ และจะ เพิ่มมากขึ้นใน ประเทศไทย ดังนั้นผู้ที่คาดการณ์ถึงแนวโน้มของการศึกษาทางไกลได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่ศึกษาและมี ประสบการณ์ทางด้านการศึกษาทางไกลเป็นอย่างดี

การศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียนนั้น มีมาตั้งแต่เป็นโครงการการศึกษาทางวิทยุและ โทรทัศน์ (ว.ปณ.) และมีการเปลี่ยนหน่วยงานรับผิดชอบมาหลายหน่วยงาน ภายในกรมการศึกษานอกโรงเรียน จนมาถึงศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อให้ ดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีข้อมูลในการวางแผนให้เพียงพอ เพราะการจัดการ ศึกษาทางไกลเป็นวิธีเรียนที่ค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง และมีผู้รับบริการเพิ่มขึ้นทุกปีมากกว่าวิธีการ

เรียนด้วยตนเอง และวิธีการเรียนแบบชั้นเรียน (รายงานผลการดำเนินงานกรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2532) จากเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงแนวโน้มการจัดการศึกษาทางไกลในช่วง 10 ปีโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยลักษณะนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากข้อมูลในเชิงอนาคตนั้นหากได้มาด้วยวิธีการอันเป็นระบบระเบียบ จะช่วยให้ทราบข้อมูลอันน่าเชื่อถือ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดนโยบายระบบการจัดการศึกษา หรือวางแนวทางป้องกันมิให้เหตุการณ์อันไม่พึงปรารถนาเกิดขึ้น และสามารถปรับเปลี่ยนสภาพที่เป็นอยู่ให้ก้าวไปสู่อนาคตที่คาดหวัง ตลอดจนสามารถให้ข้อมูลที่ได้รับเป็นแนวทางสร้างสรรค์อนาคตที่ดียิ่งขึ้นได้ เพราะการกระทำอย่างมีจุดมุ่งหมายในปัจจุบัน มีอิทธิพลต่ออนาคตที่พึงประสงค์ได้ นั่นคือ เราสามารถควบคุมอนาคตของเราตั้งแต่ปัจจุบัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525) ตลอดจนสามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้เป็นแนวทางการสร้างสรรค์ปรับปรุงการจัดการศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานทางไกลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติในการจัดการศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในเรื่องนโยบายในการใช้สื่อการศึกษาทางไกล การบริหารและการจัดการสื่อการศึกษาทางไกล งบประมาณและประเภทของสื่อการศึกษาทางไกล และบุคคลด้านสื่อการศึกษาทางไกล ในอีก 10 ปี

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาทางไกล กำหนดเวลา คือ 10 ปี หรือช่วงปี พ.ศ. 2544
2. การศึกษาแนวโน้มของการจัดการศึกษาทางไกล จะศึกษาประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้
 - 2.1 นโยบายในการใช้สื่อการศึกษาทางไกล
 - 2.2 การบริหารและการจัดการสื่อการศึกษาทางไกล
 - 2.3 งบประมาณด้านสื่อการศึกษาทางไกล

2.4 ประเภทของสื่อการศึกษาทางไกล

2.5 บุคลากรด้านสื่อการศึกษาทางไกล

3. ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการศึกษาทางไกล ที่ทำงานอยู่ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อสำหรับการศึกษาทางไกล

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคเดลฟายในการรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวม ข้อมูลจำนวน 3 รอบ

2. การตัดสินใจเพื่อสรุปความเห็นสอดคล้องร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญนั้น จะถือว่าข้อความที่ใช้ได้ จะต้องมีความมั่นใจเท่ากับหรือมากกว่า 3.5 (มีความเหมาะสมที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ และเป็นไปได้ในระดับมากขึ้น) และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เท่ากับ หรือไม่เกิน 1.50 บนสเกล 5 (ฉัตรภา พรหมา, 2528 ศิริวรรณ ดันยง, 2531 เอนก ศิลปนิลมาลย์, 2530 เชษฐา เทียมเพชร, 2534)

3. กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลเบื้องต้นในการวิจัยครั้งนี้ ให้ข้อมูลโดยการให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ เต็มใจ และมีอิสระในการให้ข้อมูล

4. วันเวลาที่แตกต่างกันในการตอบแบบสอบถามในแต่ละรอบ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวโน้ม หมายถึง การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตโดยใช้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงในอดีตและปัจจุบันเป็นตัวกำหนดทำนาย มีขอบเขตครอบคลุมเรื่องการจัดการศึกษาทางไกลในประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้ นโยบายในการใช้สื่อการศึกษาทางไกล การบริหาร และการจัดการสื่อการศึกษาทางไกล งบประมาณด้านสื่อการศึกษาทางไกล ประเภทของสื่อการศึกษาทางไกล บุคลากรด้านสื่อการศึกษาทางไกล ในอีก 10 ปีข้างหน้า

สื่อสำหรับการศึกษาทางไกล หมายถึง สื่อต่าง ๆ ที่เป็นตัวกลางในการสร้างเสริมให้แก่ นักศึกษาทางไกล สื่อการเรียนที่เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์แก่ผู้เรียนคือ

1. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ คู่มือเอกสารประกอบการเรียน และ เอกสารอื่น ๆ
2. สื่อโสตทัศน์ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สไลด์ เทปคาสเซต และวีดีโอเทป
3. การพบกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกระทำตามเกณฑ์ที่กำหนด

การศึกษาทางไกล (Distance education) หมายถึง รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนซึ่งผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมานั่งเรียนในห้องเรียน แต่ใช้วิธีการให้ความรู้ผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ และเป็นวิธีการเรียนอย่างหนึ่งตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ปีพุทธศักราช 2530

กรมการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง หน่วยงานหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดกิจกรรมเพื่อการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบแนวโน้มในการพัฒนาสื่อเพื่อจัดการศึกษาทางไกล ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในปี พ.ศ. 2544 จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับด้านนโยบายในการใช้สื่อการศึกษาทางไกล การบริหารและการจัดการสื่อการศึกษาทางไกล งบประมาณและประเภทของสื่อการศึกษาทางไกล บุคลากรด้านสื่อการศึกษาทางไกล
2. เป็นแนวทางในการตัดสินใจ วางแผน ปรับปรุงการดำเนินงานด้านสื่อการศึกษาทางไกล ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น